

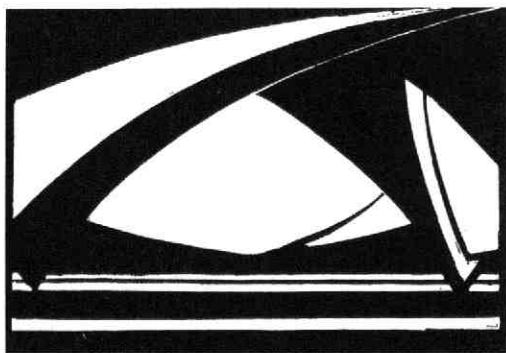
IN MEMORIAM DICK VAN LUIJN

Onopvallend is de schilder en graficus Dick van Luijn een jaar geleden verdwenen uit het Utrechts kunstwereldje. Hij overleed op 14 augustus 1981, vijftig jaar oud.

Dirk Govert van Luijn - zo luidde officieel zijn naam - werd op 29 september 1896 te Utrecht geboren. Zijn vader was daar kleermaker. In de familie Van Luijn was „kunst“ een vreemd woord. Toch presteerde Dick van Luijn het om als jongen van acht jaar op zaterdagmiddag tekenles te volgen bij de Toynbee-vereniging. Overigens zou ook zijn broer Jan de artistieke weg opgaan.

In 1916 - hij is dan twintig - ging Dick van Luijn naar de Kunstnijverheidsschool. Een jaar later werd hij lid van het Genootschap Kunstliefde.

In het begin van de twintiger jaren komt Van Luijn onder invloed van De Stijl. Van Luijn gaat geabstraheerd figuratief werken (afb. 1). Hij was niet de enige die in die jaren te Utrecht in deze stijl werkte: ook Willem van Leusden, bij wie Van Luijn tekenlessen volgde, werkte toen op dezelfde wijze. Van Luijn was, net als Van Leusden, via Gerrit Rietveld in contact gekomen met de ideeën van De Stijl. Wat Van Luijn vooral aantrok in deze kunstbeweging was de doelstelling om te zoeken naar een universele beeldtaal, die individuele tegenstellingen zou doen vervallen.

Dick van Luijn. Duinlandschap, 1924.

Na de eerste wereldoorlog was Dick van Luijn in de ban geraakt van de idealen die moesten leiden tot maatschappelijke veranderingen. Van Luijn stelde zich tot doel om door middel van zijn kunst bij te dragen aan die sociale bewustwording. Van Luijn kwam echter uiteindelijk tot de konklusie dat abstracte kunst volgens de strenge dogma's van De Stijl niet verenig-

baar waren met het doel dat hij nastreefde. Van Luijn voelde zich, wat dat betreft, zeer verwant met Bart van der Leek, die in 1918 weigerde om het eerste manifest van De Stijl te ondertekenen. Net als Van der Leek gaat Van Luijn in zijn werk steeds meer abstracte beeldprincipes combineren met sociale thema's.

Dick van Luijn. Bandontwerp voor „Muziek over het water“ van C. C. S. Crone, 1939.

In de dertiger jaren distantieert Dick van Luijn zich van wat men zou kunnen noemen de figuratief-konstruktieve richting, die hij in de twintiger jaren was ingeslagen. De uiteindelijke stoot hiertoe gaf Piet Mondriaan, hoe paradoxaal dat ook moge klinken. Van Luijn leerde Mondriaan in 1935 kennen en ontmoette hem daarna regelmatig in Parijs. De twijfel en onzekerheid die Van Luijn steeds weer bemerkte bij Mondriaan ten aanzien van diens werk, overtuigde hem ervan niet langer abstract of abstraherend te werken. Van Luijn ging zich toen vooral toeleggen op het maken van grafiek en boekillustraties (afb. 2). In 1933 illustreerde hij „Een Maanreis“, een vertaling van het in 1649 uitgegeven boek „L'autre monde au les estats et empires de la lune“ van Savinien Cyrano de Bergerac. Het was het eerste boek dat Van Luijn illustreerde.

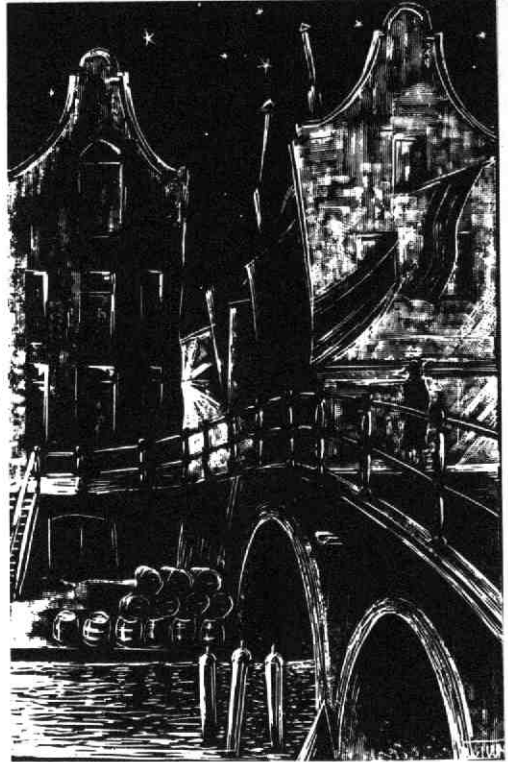
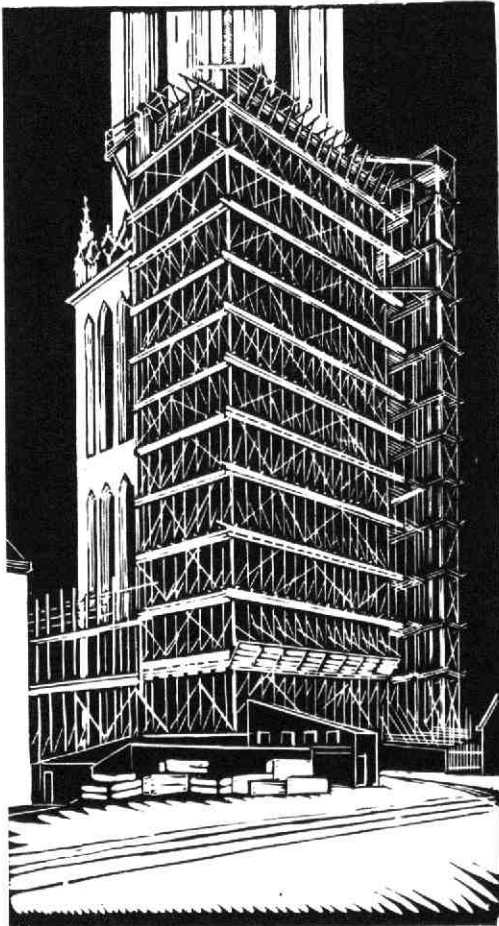
Regelmatig leverde Dick van Luijn illustraties voor uitgaven van de Wereldbibliotheek. Eén van de werken, die Van Luijn voor deze uitgeverij illustreerde, was „Muziek over het water“, in 1940, van de Utrechtse schrijver Cees Crone (afb. 3 en 4).

Jarenlang gaf Dick van Luijn onderricht in tekenen en grafiek aan de Avondcursussen voor Kunst Industrieel Onderwijs. In Utrecht sprak men gewoonweg van de Tekenschool aan het Janskerkhof. Van Luijn had daar zelf tekenles gevolgd bij Van Leusden, die er enkele jaren directeur was.

Vele Utrechtse grafici - onder andere leden van het Grafisch Gezelschap De Luis - zijn zeer veel verschuldigd aan Dick van Luijn, die een ongeëvenaarde kennis van de grafische technieken en een benijdenswaardig technisch vakmanschap bezat.

Het is jammer dat Dick van Luijn met het exposeren van zijn werk in Utrecht nooit verder is gekomen dan de ruimten van kleinere galeries. De hechte waardering die hij in beperkte kring genoot, was hem meer waard dan vals trompetgeschal vanaf de tinnen van kunsttempels. Het is aardig te lezen wat hij in 1937

Dick van Luijn. De Utrechtse Dom in de steigers, ca. 1930.

Dick van Luijn. Huisjes aan de Utrechtse Oudegracht. Frontispice voor „Muziek over het water” van C. C. S. Crone, 1939.

ter gelegenheid van het vijftienvigjarig bestaan van de Amsterdamse kunstenaarsvereniging De Onafhankelijken, waarvan hij lid was, op nuchtere wijze schreef: *In het rumoer van het eigen tijdsbestek is het moeilijk te beoordelen wat groote of minder groote kunstuitingen zijn. Groote kunstuitingen zijn echter niet als de schlagers, men moet ze dikwijls speurend zoeken. Altijd weer is gebleken dat de kritiek en de publieke opinie door mode of tijdsomstandigheden misleid zich vergisten. Alleen het zich met aandacht en liefde openstellen voor de kunstuitingen van zijn tijd, zijn veelal de beste waarborgen voor de ontdekking van het waarachtige kunstwerk.*

In de bundel „Herinneringen aan Clare Lennart” schreef Dick van Luijn in 1975: *Utrecht is de stad die Clare Lennart na aan het hart lag, maar haar ook veel teleurstelling en ergernis bezorgde. Evenals ondergetekende zag zij met verontwaardiging de laatste resten van deze, eens zo schone, middeleeuwse stad te gronde gaan. Van Luijn besluit zijn bijdrage als volgt: Met het heengaan van Clare Lennart is het leven weer een stuk armer geworden. Alleen haar werk is gebleven. Een citaat, dat het parafraseren waard is.*